

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 543-03/17-3/ EPA 1877-VII
Ljubljana, 20. 4. 2017

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), sprejela

Mnenje

**k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o omejevanju uporabe
tobačnih in povezanih izdelkov (ZOUTPI-A) – skrajšani postopek**

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 72. seji 18. 4. 2017 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov (ZOUTPI-A), ki ga je v obravnavo po skrajšanem postopku Državnemu zboru predložila skupina poslancev s prvopodpisanim Sašo Tabakovičem.

Komisija predloga zakona **ne podpira**.

Komisija je bila seznanjena z osnovnim namenom predlagatelja, to je ponovna uveljavitev izjeme iz obdobja 1996–2007, ko je bilo dovoljeno kajenje zeliščnih izdelkov v zaprtih javnih prostorih, ki so namenjeni dejavnostim na področju kulture, če kajenje predstavlja del umetniške predstave s področja scenskih umetnosti. Trenutno veljavna omejitev uporabe omenjenih izdelkov naj bi namreč okrnila pristnost uprizoritve posameznih avtorskih del oziroma osiromašila repertoarje gledališč, ker nekaterih umetniških del ne bi mogli več ustrezno uprizarjati. V skladu z načelom sorazmernosti se zato predlaga, da se nastopajočim dovoli kajenje zeliščnih izdelkov na odru in v času trajanja predstave.

Komisija je bila seznanjena, da pristojno Ministrstvo za zdravje predlogu zakona nasprotuje, saj meni, da bi z uvajanjem izjem v veljavni zakon okrnili pravice ljudi do zdravega življenjskega okolja in kršili načelo enakosti pred zakonom, ki mu sledi vsebina nedavno sprejetega veljavnega zakona (vsem, ki delajo v gledališču, se mora v enaki meri zagotoviti pravico do zdravega delovnega okolja). Ministrstvo meni, da določbe veljavnega zakona ne omejujejo pravice do svobodnega umetniškega ustvarjanja, saj so na trgu na voljo ustrezni in verodostojni nadomestni rekviziti, ki se jih lahko uporabi namesto zeliščnih izdelkov. Slednji so namreč lahko ravno tako škodljivi kot tobak (sproščanje rakotvornih in drugih zdravju škodljivih snovi), zaradi česar jih Direktiva 2014/40/EU o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o proizvodnji, predstavitvi in prodaji tobačnih in povezanih izdelkov uvršča v isto kategorijo kot tobačne izdelke. Trenutno veljavna ureditev je primerljiva tudi z nekaterimi ostalimi državami (Avstrija, Škotska), prav tako se ministrstvu zdi neprimerno

posegati v komaj uveljavljen zakon, saj bi to lahko dalo napačen vtis glede resnosti namer zakonodajalca na tem področju.

Ministrstvo dodatno opozarja na prešibko definicijo odra kot javnega prostora, namenjenega dejavnostim na področju kulture (1. člen predloga zakona), saj trenutni zapis zajema tudi predstave, ki se odvijajo v okviru šolskih prostorov, knjižnic itd. Slednje bi torej lahko vodilo do ravno nasprotnega učinka, kot so si ga zamislili pripravljavci veljavnih zakonskih rešitev, to je k promociji kajenja med otroci in mladimi.

Komisija je bila seznanjena tudi z mnenjem Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ), ki prav tako, kot pristojno ministrstvo, opozarja na škodljivost uporabe zeliščnih izdelkov za kajenje, ki je v določenih segmentih primerljiva s tobačnimi izdelki (izločanje katrana, ogljikovega monoksida, rakotvornih snovi ...). NIJZ poudarja, da nekatere raziskave kažejo, da dim, ki nastane ob gorenju zeliščnih izdelkov, spreminja dedni material in je torej potencialno rakotvoren, da so lahko ravni strupenih snovi omenjenega dima (npr. ogljikovega monoksida) celo višje kot pri tobačnem dimu ter da je tveganje za zdravje pri kajenju zeliščnih cigaret primerljivo s tveganjem pri kajenju tobačnih izdelkov (rakotvorne in druge, zdravju škodljive, snovi lahko privedejo do srčno-žilnih bolezni, bolezni dihal ter nekaterih drugih bolezni). NIJZ dodatno opozarja, da uporaba zeliščnih cigaret v zaprtih prostorih lahko škodi tako tistemu, ki jih kadi, kot tistim, ki so dimu izpostavljeni, in da nobena raven kajenja oz. izpostavljenosti zeliščnim cigaretam ni varna. Glede na to, da obstajajo ustrezni rekviziti kot nadomestki za tobačne in podobne izdelke, ki se jih lahko uporabi v gledaliških in drugih predstavah, ter da je treba vse škodljive izdelke obravnavati enakovredno, NIJZ nasprotuje predlaganim spremembam.

Komisija ugotavlja, da predlaganim spremembam nasprotujejo tudi nevladne organizacije, med drugim Mladinska zveza Brez izgovora in Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo (predstavljajo 90 nevladnih organizacij s področja javnega zdravja), ki menita, da veljavni zakon ne ogroža umetniške svobode in da bi spremembe na tem področju pomenile veliko tveganje za zdravje. Navedeni organizaciji ugotavljata, da nedavno sprejeti zakon predstavlja pomemben premik na področju omejevanja uporabe tobačnih in povezanih izdelkov, saj je Slovenijo postavil ob bok najbolj naprednim državam na tem področju (primer pohvale Avstrijske akademije znanosti ter različnih drugih deležnikov iz tujine). Tako kot pristojno ministrstvo in NIJZ tudi nevladne organizacije poudarjajo obstoj ustreznih rekvizitov, ki se jih kot nadomestek tobaku in zeliščnim izdelkom lahko uporabi v predstavah s področja scenskih umetnosti, zato ne vidijo razloga za uvedbo izjeme na tem področju.

Slovenska zveza za javno zdravje je posebej izpostavila izkušnje z urejanjem obravnavane problematike v Avstriji, kjer je pomen zdravega življenja pretehtal nad željami po umetniški svobodi in argumenti o igralski tradiciji ter kulturi (kajenje kot akt ne sme imeti ne bistvene ne stranske vloge v kulturi). Zveza meni, da bi se moralo na javnih prostorih zagotavljati zdrav način življenja, torej v tem primeru zaščititi zdravje gledalcev in igralcev, v skladu z načeli skrbi za zdravje na delovnem mestu ter zaščite pred pasivnim kajenjem. Zveza prav tako meni, da bi morali igralci oziroma kulturniki prevzeti izobraževalno vlogo in dajati pozitiven zgled na področju omejevanja uporabe tobačnih izdelkov, zlasti mladim.

Na podlagi seznanitve z navedenimi odklonilnimi stališči komisija predlogu zakona ni izglasovala podpore.

Mag. Nuša Zupanec, l.r.
sekretarka komisije

Mag. Peter Požun, l.r.
predsednik komisije